

Al'amuran Kariya: Darasi 4

Kariya: Magance Korafe-korafe

Barka da zuwa darasi na huđu daga cikin bangarori biyar na jerin Al'amuran Kariya. Wannan darasin na gabatar da bangarori uku na dabi'un kariya ta cigaba da labarin Family Health Frontiers (FHF) da abokin aiki wanda ke aiwatar da shirin Sure Health Africa (SHA). Duk kungiyoyin farar hula na kasa wadanda aka kirkiro ne kawai don magance ainihin matsalolin kariya na gaskiya.

Batutuwa

Gabatarwa

Tattara Bayanai da Shiri na Farko

Tsarın Bincike

Bitar Kariya ta Cikin gida da Abubuwan da aka Koya

Takaitawa

Gabatarwa

Bienvenue dans le module 4

A wannan darasin za ku cigaba da Family Health Frontiers (FHF) akan tafiyarsu ta kariya.

Wannan darasin zai yi bayanin yadda kariya take::

- Samun rahoton wata matsalar kariya da yin bincike na fari;
- Tallafawa tsarin binciken; da kuma
- Shirya da yin bitar kariya ta cikin gida don koyon darussa da inganta dabi'u.

Lokacin karatu: mintuna 45 zuwa 60

Sakamakon Koyo

Wannan darasin zai taimaka muku da:

- Sabawa da wadansu bayanai da ake bukatar hadawa a cikin rahoton wata matsalar kariya da ta faru;
- Gano mahimmancin nazari don a sani ko ana bukatar bincike a kai, tattara bayanai (inda wannan ya zama dole) don yin wannan nazarin da shirya amsa;
- Gano muhimman matakai da tsarin bincike ya kunsa;
- Sanin mahimmancin bitar kariya ta cikin gida don koyon darussa da inganta dabi'u bayan wani muhimmin abun da ya faru.

Wannan darasin na da bangarori guda uku 3:

Kashi 1 – Binciken Fari da shiri

- Fahimci muhimman bayanai da ake bukata don bayar da rahoton matsalar kariya da kuma koyon ka'idar 'bukatar sani' don kula da abun da ya faru.
- Fahimci faidojin yin binciken farko da shirya bincike don ba da amsa ga wata matsalar da ta faru.
- Fahimci menene za'ayi la'akari da su a lokacin binciken farko da kuma lokacin shirya bincike.

Kashi 2 - Tsarin Bincike

- da binciken wata matsalar kariya da fahimtar yadda ake aiwatar da muhimman matakai bincike.
- Ga yadda ake aiwatar da ka'idojin kariya, har da tsare sirri.

Kashi 3 - Bitar Kariya na Cikin gida da Abubuwan da aka Koya

- Fahimtar mahimmancin gudanar da bitar kariya ta cikin gida don gano hatsarori da damarmakin da aka rasa, don koyon darussa da inganta dabi'un kariya na gaba.

Mai mahimmanci ga Darasi 4

Wannan darasin **ba** horon yadda ake bincike bane kuma **ba** zai baka kayan aikin zama mai bincike ba.

Yana nuna tsarin bincike mai matakai uku don taimaka muku da fahimtar matakai da ake bi na yin bincike. A zahiri binciken, tattaunawa da tattara shaida zai fi zurfi akan yadda aka gabatar da shi anan don dalilin labarin.

Yana nuna mahimmancin amfani da masu bincike daga waje da yadda za'a shigar da hukumomin shari'ah cikin aminci, misali 'yan sanda.

Binciken cin zarafi wani bangare ne mai wuya.

Ya kamata a shirya daukan matakai a hankali.

Koyaushe tattauna da manajojin da suka dace kuma masana masu ba da shawarwari da aka amince da su inda ya zama dole. Wannan zai taimaka da lura da hanya mai la'lakari da wanda ya tsira da tabbatar da dabi'u masu aminci.

Don taimaka maka da neman mai bincike, duba Jerin Masu Bada Shawarar Kariya

<https://safeguardingsupporthub.org/providers>

Da fatan za'a lura cewa RSH ba ta aiwatar da binciken asali/tarihin laifi akan kungiyoyin ko dai-daikeun mutane da aka nuna akan cibiyar ba. Masu amfani wadanda suke fatan yin aiki da wadannan kungiyoyin ko dai-daikeun mutane ya kamata su yi nasu binciken inganci bisa ga wannan.

Don taimaka muku da cigaba da kasancewa tare da darasi 1 zuwa 3, ga wata tunatarwa akan Tawagar FHF:

Yanayin

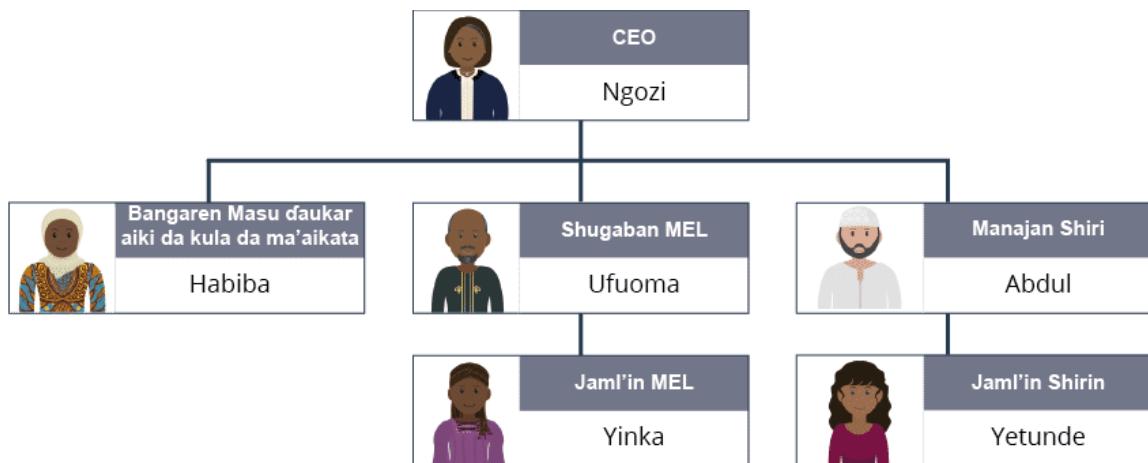
Family Health Frontiers (FHF) est une organisation de la société civile (OSC) de taille moyenne, spécialisée dans la prestation de soins de santé.

FHF est située dans un pays marqué par des problèmes de sécurité importants. Le pays est touché par la pauvreté à grande échelle, et a un accès restreint aux services d'éducation et de santé primaire dans de nombreuses zones rurales. Les cadres juridiques mis en place pour protéger la population contre l'exploitation, les abus et le harcèlement sexuels (EAHS) sont faibles. Les lois en vigueur ne sont pas bien appliquées et peuvent facilement être exploitées.

Sure Health Africa (SHA) est une petite organisation de la société civile (OSC) spécialisée dans la prestation de soins de santé en direction des mères et aux bébés. SHA est située dans une zone reculée et économiquement défavorisée où les cadres juridiques destinés à protéger les personnes contre l'exploitation et les abus sexuels sont faibles. Ils collaborent, en tant que partenaire opérationnel, au programme de FHF pour la vaccination des nourrissons et travaillent à partir de différents dispensaires locaux de cette zone rurale.

Tawagar FHF

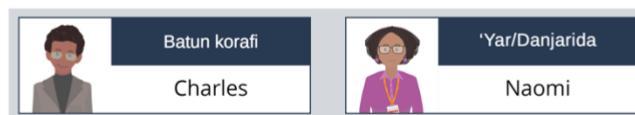
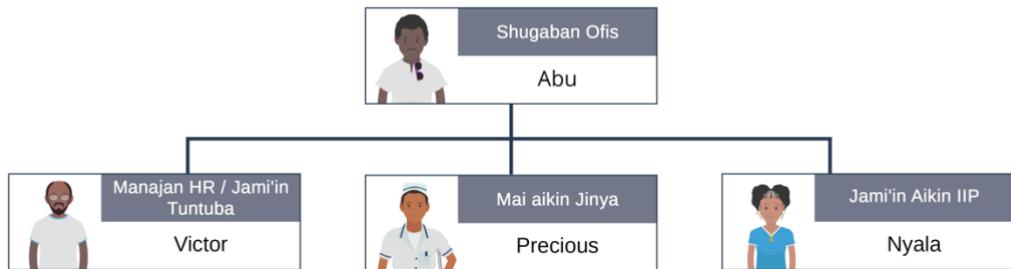
Don taimaka muku da cigaba da kasancewa tare da darasi 1 zuwa 3, ga wata tunatarwa akan tawagar FHF:

Tawagar SHA

Don taimaka muku da cigaba da kasancewa tare da darasi 3, ga wata tunatarwa akan Tawagar SHA.

Sure Health Africa

Gabatarwa ga sabbin mutane a Darasi 4:

Miriam

"Barka Ni ce Miriam. Ni mai ba da shawara ce ta kariya. Ina zaune kuma ina aiki a wannan kasar. Ina da horo a bincike kuma kwanannan ina ta gudanar da bincike daban-daban na kariya yawanci wadanda suka shafi"

Cleo

"Barka Ni ne Cleo. Ni 'yar shekaru goma sha huđu ce. Ina zaune a kauye. Da ina son yin rawa amma tun bayan abun da ya faru Ina cikin bakin ciki kuma na kasa zuwa makaranta. Wasu lokuta ina jin tsoro."

Tattara Bayanai da Shiri na Farko

Kashi 1 – Tattara Bayanai da Shiri na Farko

A farkon kashi na darasin, za ku san hanyar kariya da ke jagoran tattara bayanai da farko, matakai da za'a dauka nan take da shirin bincike. Za'a gabatar da ku zuwa ga muhimman bayanai da ake bukata wajen shirya rahoto. Kuma za ku fahimci mahimmancin ka'idar 'bukatar a sani' don kula da abin da ya faru.

Ngozi , Shugabar (CEO) Family Health Frontiers (FHF), ta kira wani Taron Shirin Matakan Kula da Abin da ya faru. Za ku kara koyo game da zargin da aka yi akan Reverend Charles da menene za'ayi la'akari da su don tallafawa da hanyar yanke shawara.

Wannan wata rana ce bayan Precious, ma'aikaciyar jinya daga Sure Health Africa (SHA), ta fađawa Habiba Habiba game da abin da ya faru.

Habiba Habiba, Manajan HR ta FHF da Cibiyar Karbar Korafi ta Kariya na bukatar bayar da rahoton zargin da Precious ta yi. Precious tayi zargin cewa Reverend Charles ya ci zarafin wata yarinya ta hanyar jima'i a lokacin da ya ziarcı Shirin Rigakafin Jarirai (IIP).

Menene Habiba Habibatake tunani?

Habiba Habiba tana cikin damuwa. Ta san tana bukatar rubuta zargin (wato rubuta rahoto) kuma tana jin tsoron wannan nauyin. Ta damu da batun Cleo da kuma samun bayanin daidai.

Duba zanen kalmomin da ke kasa don kara fahimtar menene Habiba Habiba take tunani.

Rahoto – za'a sa a ciki
Tsaro Shaida SHA
Tabbacin Aiki Mataki
Uwa/Mahaifiya Victor
Ramuwar gayya kan majami'a
Yaro/Yarinya Abu
Hadari Ramuwar gayya
Menene zai faru a gaba
Damuwar Al'umma IIP
Reverend Charles Sakamako
Samunsa daidai

A tuna

Shugabannin addini na taka wata muhimmiyar rawa wajen tsare al'umma .

Cin zarafi da ci da gumi ci da gumi ta hanyar jima'i na iya, kuma suna faruwa a duk al'umma , kuma kowaye na iya aikatawa, har da shugabannin duk addinai.

Hadarin mafi girma shi ne kin amincewa kowaye, har da shugabannin addinai, na iya cin zarafin ko ci da gumi don cutar da yaro ko babba ta hanyar jima'i.

Gudanar da Rahoton Abin da ya Faru

Habiba za ta bukaci hadawa da bayanan da aka kwatanta a jerin bukatun da ke kasa na rahoton kula da abin da ya faru a cikin rahoton da ta rubuta akan zargin.

Muhimman Bayanai		Jagora
✓	Yanayin damuwar/zargin	Zahiri, ta jimai, tunani ko sakaci.
✓	An san bayanai na kai game da wanda aka zalunta/mai tsirar	Suna, ranar haihuwa, jinsi da sauransu.
✓	Bayanin tuntuba game da iyayen/mai ba da kulawa (idan yana da amfani/an sani)	Suna, adireshi, bayanin tuntuba da kuma idan suna sane game da abin da ya faru.
✓	Bayani game da wanda (wadanda) ake korafi a kansu	Suna, matsayi ko dangantaka da fungiyar, adireshi, bayanin tuntuba da sauransu.
✓	Bayanin abin da ya faru	Bayani game da zargin da aka bayar da rahoton ko damuwa har da kwanakin wata, sunaye, abubuwan da aka lura da su, raunuka da idan an san bayanin abin da ya faru daga bakin wanda aka zalunta/mai tsirar da bayanin abin da ya faru daga shaidu.
✓	Duk shawarar da aka nema	Bayani game da wa aka sanarwa da shawarar da ya bayar.
✓	Shigo da wata kungiya ciki	Wadanne kungiyoyi ne suke harka da wanda aka zalunta/mai tsirar? Misali, turawa zuwa ga 'yan sanda, cibiyar kiwon lafiya ko makaranta da sauransu.
✓	Matakin da aka dauka	Rubuta duk abin da ka yi tuni, misali bawa wanda aka zalunta/mai tsirar shawarar neman kulawa a asibiti da sauransu.
✓	Shela	Suna, kungiya, matsayi, bayanin tuntuba, kwanan wata da sa hannun mutumin da ke bayar da rahoton.

Don ganin jerin bukatum Rahoton Kula da Abin da ya Faru, danna mahadar PDF da ke kasa.

Jerin Bukatum Gudanar da Rahoton Abin da ta Faru

Shawara mai Mahimmanci

Abubuwan da za'a hada a cikin Rahoton Abin da ta faru:

A lokacin rubuta rahoton abin da ta faru, yana da mahimmanci a hada da bayanai masu yawa yadda zai yiwu. Ba da bayanai na iya taimakawa da nuni na abin da ya faru da sanar da binciken hadari da yanke shawarwari. Ya kamata duk bayanai da za'a ajiye ya zama na gaskiya kuma a guji yanke hukunci na nuna ra'ayi.

Habiba ta turawa Ngozi rahoton abin da ya faru

Rahoton Abin da ya faru daga Habiba:

Muhimman Bayanai	Jagora
Yanayin damuwar/zargin	Ci da gumir cutar da yaro ta hanyar jima'i
An san bayanai na kai game da wanda aka zalunta/mai tsirar	Cleo, mace, shekaru 14 (Ba'a san ranar haihuwar ta ba)
Bayanin tuntuba game da iyayen/mai ba da kulawa	Uwar tana sane, ita ta taso da maganar tare da Precious

(idan yana da amfani/an sani)	
Bayani game da wanda (wadanda) ake korafi a kansu	Reverend Charles. Mai bayar da gudunmawa ga Sure Health Africa (SHA)/ Shirin Rigakafin Jarirai (IIP)
Bayanin abin da ya faru	Zargi cewa Reverend Charles ya ci zarafin kuma ya cutar da wata yarinya yar shekaru 14 ta hanyar jima'i, Cleo, wanda ya hadū da ita a lokacin wani taron VIP wanda FHF da SHA suka shirya tare don ziyartar Shirin Rigakafin Jarirai (IIP). Reverend Charles ya halarci taron tare da wata yar jarida Naomi daga jarida ta gida. Tafiyar sai an kwana. A matsayin wani bangare na taron, an shirya liyafa da ma'aikatan SHA. Sannan aka kai Reverend Charles da Naomi zuwa shirin al'umma don ziyarar wani asibiti. Sun hadu da wasu likitoci da ma'aikatan jinya amma kuma sun samu damar haduwa da yara da wasu mutanen gari. Uwar yarinyar ta ziyarci asibitin da jaririnta a makon jiya kuma ta sanarwa Precious, wata ma'aikaciya jinya ta SHA, cewa Reverend Charles ya cewa 'yarta 'yar shekaru 14, Cleo tayi jima'i dashi na kudi. Tace yar ta ji kamar ba za ta iya cewa a'a ba. Uwar tace cin zarafin ya faru a daren liyafar da al'umma suka shirya. A wannan taron, wasu matasa sun yi waka da rawa. Reverend Charles da Naomi sun halarci wannan tare da wasu ma'aikatan SHA da FHF har da Ngozi, Abu da Abdul . Rabaran Charles ya ba da gudummawa mai mahimmanci ga Shirin Rigakafi na Jarirai waton Infant Immunisation Programme (IIP) a madadin ikilisiyarsa jim kadan bayan taron.
Duk shawarar da aka nema	E, Precious ta bayar da rahoton wannan ga Shugaban Ofishin SHA, Abu, da Manajan HR/Mai Karbar Korafi na Kariya, Victor. Sun yanke shawarar kin yin wani abu saboda ba su da shaidar cewa hakan ya faru
Shigo da wata kungiya ciki	Ba'a sani ba
Mataki da aka dauka	Precious ta duba lafiyar Cleo a wajen mahaifiyar, ta tabbatar da cewa tana cikin koshin lafiya a gida tare da ita. Samar da tallafin likita da aka baiwa Cleo
Shela	Habiba , HR/Mai Karbar Korafi na Kariya, 17 ga Agusta 2021

**Ngozi, Shugaba ta FHF ta
nemi yin magana da
Habiba nan da nan..**

"Ya Ubangijina. Wannan mummunan labari ne. Ban yi tsammanin Reverend Charles zai iya yin hakan ba. Ni mamba ne a cocinsa kuma shi mutumin kirki ne kuma al'umma na mutunta shi sosai. Kwanan nan ya shiga Kwamitin Amintattunmu, wanda shine daya daga cikin dalilan da yasa aka gayyace shi zuwa taron."

"Na sani, abin mamaki ne. Ban san Reverend Charles ya shiga Kwamitin Amintattunmu ba. Precious na ganin zargin abin dogara ne kuma ta jajirce akan kowo ta wajen mu kai tsaye. Precious ta riga ta bayar da rahoton wajen Abu da Victor a SHA amma ba su so su tura shi gaba ba, wanda kuma wani abu ne da ya kamata mu magance shi a matsayin wani bangare na martanin da za mu bayar. An bayar da tallafin lafiya na yarinyar a wajen mahaifiyarta kuma ya kamata mu duba abin da ya faru da hakan. Ya kamata mu yanke shawarar abin da za mu yi na gaba. SHA ba sa mayar da martani yadda ya kamata, muna bukatar yin hakan. Kuma ba shakka, idan Reverend Charles Amininmu ne muna da alhakin yin haka. Ina ganin, ko da yake, wannan lamari ne na laifi kuma muna bukatar mu bayar da rahoto ga 'yansanda."

"E mana. Dole ne mu binciki irin wannan babban zargin ga baki ḍaya. Ba za mu iya yin watsi da ita haka nan ba face dai sai mun yi kimar hadarin tukuna kafin mu tuntubi 'yan sanda. Ya zama dole in kira taron tsare-tsaren lamarin da wuri."

"E, na yarda. Wanene kuke so ku gayyata zuwa taron? A kan irin wannan lamari mai mahimmanci muna bukatar yin hankali game da tsare sirri don haka ina ba da shawarar cewa muna da karamin rukuni na mutane a wannan taron, kawai ya hada da wadanda ke da bukatar sani!"

"Yayi daidai. E, bari mu hadu gobe da safe. Da fatan za a gayyaci Yetunde a yanzu. Ta kasance mai mahimmanci ne saboda ta san shirin kuma na amince da ita."

A tuna:

Ya kamata a bayar da rahoton ko wani zargin cin zarafin yaro/yarinya ga 'yansanda. Su za su yanke shawara idan wannan laifi ne.

Yana da mahimmanci kungiyoyi su gudanar da tsarin bincike na ilmantarwa wanda ke nuna ayyukan da wadanda suka tsira za su samu, dokar daza ta zartar da kuma cikakkun bayanai na 'yansanda da sauran hukumomin gwamnati da suka dace. Wannan bayanin ne ke baiwa kungiyoyi damar tallafawa wanda ya tsira da kuma bayar da rahoto ga hukuma a inda abubuwan da suka faru na iya zama masu laifi.

Duk rahotanni da aka baiwa 'yansanda, da kuma hidimomin turawa gaba, ya kamata a tantance su a tsarin kimanta hadari kuma ta hanyar ka'idar

'kada a cutar'. Wannan shi ne don tabbatar da cewa ba'a shafi lafiyar wanda abu ya shafa/wanda ya tsira ba da kuma hana wani abu ya shafi maudu'in korafin. Wannan yana da mahimmanci musamman idan akwai rauni na shugabanci da rashin bin doka.

Bayanai masu muhimmanci: Ka'idar 'Bukatar a Sani' da Sirri.

Raba bayanai yana da mahimmanci a harkar kariya amma wannan dole ne a daidaita shi da mutunta 'yancin sirri na mutane. A harkar kariya, sirri na nufin raba bayanai kai tsaye bisa 'bukatar a sani'. Ya kamata mutanen da ke da 'bukatar a sani' su kasance masu mahimmanci ga aiwatar da shari'ar da hanyoyin yanke shawarwari. Rukunin na bukatar bayanai da suka dace don kare lafiyar mutane.

Bai kamata a raba bayani a waje na wannan rukunin ba. Ya kamata a guji tsegumi a ofis ko ta halin kaka.

Activité 1.1 Confidentialité

Danna jeri mai sauva kasa domin dacewar jumlar da ta yi daidai a kowace magana. A lokacin da aka kammala duka jimlolin, sai a duba amsoshi.

Tsare sirri yana nufin...

Tsare sirrin bayanai yadda ya kamata yana kare...

Bayanan sirri sun hada da duk wani abu na sirri ko wanda zai iya zama...

Dole tsare sirri ya shafi: wanda aka zalunta / wanda ya tsira, iyalansu da al'umma; shaidu da ...

wanda ake zargi da aikata laifin, iyalansu da al'umma

mutuncin kungiyar

amfani da shi don gane mutum

rike bayanai cikin sirrin

Latsa nan domin duba amsoshi.

Don karin bayani a kan tsare sirii, duba Zane-zane mai dauke da
bayani na [RSH Najeeriya a kan Yarda da Tsare Sirri](#)

Habiba ta tsara taron tsare-tsaren lamari a ranar aiki mai zuwa. Ta gayyaci Ngozida Yetunde . Habiba ta san bai dace ba cewa duk mahalarta na taron mata ne, amma ta yi la'akari da ka'idar 'bukatar a sani' kuma tana tunanin cewa tsare sirri ya fi jinsi muhimmanci a wannan matakinkin.

Habiba ba ta da tabbacin abin da za ta hada a cikin ajanda ta taron tsare-tsaren lamari na kariya. Ta san cewa manufar taron ita ce raba bayani, yin la'akari da abubuwan da aka sani da kuma yarjejeniya a kan tsarin matakai na gaba.

Aiki na 1.2 Ajenda na Taron Tsare-tsaren Lamari

Aidez Habiba à décider du contenu et de l'ordre du jour de la réunion de planification des incidents. Les points de l'ordre du jour sont représentés par des mots bleus. Les objectifs de ces éléments sont en vert. Alignez chaque point de l'ordre du jour avec son objectif correspondant.

Amince da matakai na gaba	... ta bayar da tantance bayanan da aka sani. Wannan zai taimaka da fahimta game da wanene ke cikin hadari da kuma mai yiwuwa an aikata wani laifi.
Aiwatar da binciken hadari	... dole ne don kare lafiya da amincin wadanda abin ya shafa. Wannan zai hada da yanke shawarwari da wuri akan dakatarwa da taimakon lafiya idan ana bukata.
Kula da kafofin watsa labarai	... don wanda aka zalunta/mai tsira, mutumin da abin ya shafa da kungiyar su gano hatsarorin da aka sani da daukar matakam magancewa tun daga farkon lokacin yadda zai yiwu.
Gano shaidu	... don taimakawa da shirya ganawa don bincike, idan kungiyar za su gudanar da hakan, da kuma tabbatarwa akwai shirye-shiryen taimako.
Tura bayanai	... la'akari don tabbatar da cewa muhimman mutane da hukumomin da suke 'bułtar sani' za'a sanarwa. Wannan ya hada da bayar da rahoton munyan abubuwa da suka faru ga masu ba da kudin tallafi da hukumomin kula da dokoki.
Yanke shawara akan matakai da za'a dauka nan take	... don tantance ko akwai yiwar fitar da bayanin abin da ya faru da kuma tabbatar da an samar da bayanin da za'a mayar da martani ga 'yanjaridu.
Tabbatar da yanayin da girman damuwar	... wanda ake bułtar dauka. Ya kamata a rubuta duk shawarwarin da aka yanke tare da amincewar mutanen da suke da alhaki da kuma lokutan kowane matakai.

Latsa nan domin duba amsoshi.

Taron Tsare-tsaren Lamari

Ngozita fara taron ne da bayyana manufar da ajandarta. Ta jaddada cewa duk abin da aka raba a cikin taron ya kasance a cikin wannan rukuni na 'bukatar a sani' sai dai in an yarda da akasin haka. Daga nan sai Ngozita bayar da cikakken bayani game da zargin kariya kamar yadda aka bayyana a cikin rahoton da Habiba ta samar.

Kimanta Hadarin Kada a Yi Lahani

A yayin taron tsare-tsaren lamari, an kashe lokaci domin nazari a kan hadarin matakai na gaba na Cleo, Precious, da Shirin rigakafi na Jarirai waton Infant Immunisation Programme (IIP). Wannan ya hada da yiwuwar hadarorin bayar da rahoto, da kuma kin bayar da rahoto, ga 'yansanda.

Ngozi ta tabbatar da cewa tattaunawa da kimanta hadarin duka biyu sun yi amfani da ka'idar 'kada a yi lahani'. Ta tunatar da kowa cewa FHF na da alhakin tafiyad da wannan lamarin ta hanyar kare mutane daga lahani ko karin cutarwa. Ngozi ta bayyana cewa ana iya yin hakan ta hanyar nazarin yanayin da kuma yanke shawarar da za ta rage mummunan sakamakon da ba'a yi niyya ba.

Ga kowane mahimmin mai ruwa da tsaki, Ngozi na neman bayanai da amsoshin tambayoyi masu zuwa: Wanene, Ina, Menene, Yaushe kuma Ta yaya?.

1. **WANENE** kuma ya san abin da ake zargin?

Mahaifiyar Cleo kuma mai yiwuwa babbar kawar Cleo ce. E, Precious ta ba da rahoton wannan ga Shugaban Ofishin SHA, Abu, da Manajan HR/Mai Karbar Korafi na Kariya, Victor. Sun yanke shawarar ba za su binciki lamarin ba.

2. **A INA** Cleo take a yanzu? Tana cikin koshin lafiya? Shin tana bukatar wani taimako na gaggawa?

Cleo tana zaune a gidan iyayenta kuma tana zuwa makarantar da ke kauyen. Mahaifiyarta ta tabbatar da cewa tana cikin koshin lafiya kuma ba ta bukatar wani taimako na gaggawa.

3. **MENENE** Reverend Charles ya sani, in akwai, a wannan matakinkin?

Ba mu da wani bayani da zai nuna cewa Reverend Charles ya san wani abu a wannan matakinkin.

4. **Wane** rahoto ya kamata a ba 'yansanda, in akwai, a wannan lokacin?

Shin mun san ko ba matsala in an kai rahoto ga yan sanda? Muna da hanyoyin tuntubar 'yansanda?

5. **WADANNE** hanyoyi na tallafi Cleo za gta iya samu? Wadanne ayyukan kiwon lafiya ta samu?

Precious ta ba da tallafin likita. Ba a san ko an dauka ba.

6. **YAUSHE** ya kamata a bayar da rahoto ga 'yansanda?

Shin muna bukatar samun karin bayanai kan lamarin kafin mu kai rahoto ga 'yansanda?

7. **TA YAYA** al'umma za su iya mayar da martani ga Cleo idan sun gano abin da ya faru? Akwai wani hadarin ramuwar gayya na al'umma?
An nuna damuwa game da dabi'un maza na gargajiyamasu tushe game da 'yan mata da jima'i a wajen aure da yiwuwar ramuwar gayya.
- Kila al'ummar su yi fushi da Reverend Charles, ko kuma su tausaya masa kuma su yi fushi da Cleo don yin zargi a kan wani shugaban addini da ake girmamawa.

Bayani Mai Mahimmanci:

Ya danganta da yanayin abin da ya faru, akwai hanyoyi daban-daban na aiwatar da kimar hadarin. Yana da mahimmanci a tuna cewa kimar hadarori suna sauwyuwa a ko da yaushe kuma ya kamata a sabunta su akai-akai. Don karin bayani, duba [CHS Alliance for guidance and tools](#).

A Tuna:

Ba ku da tabbaccin samun duka bayanan a cikin rahoton farko. Kimar hadarin na iya bayyana karin bayani. Bincike tsari ne mai sauwyuwa a koda yaushe.

Étapes suivantes

Taron tsare-tsaren lamari ya kammala da wasu matakai da Ngozi , Habiba da Yetunde suka amince za su ci gaba a kan su cikin mako mai zuwa. Teburin da ke kasa yana nuna wasu misalan shawarwarin da aka yanke:

Matakan Da Aka Amince	Mutum Mai Hankali	Tsarin Lokaci
A aika Precious ta gano daga mahaifiyar ko Cleo ta samu taimakon likita ko tana bukatar wani tallafi	Habiba	Cikin awanni 24
A binciko duk wasu shawarwari na gida da tallafi na kula da lafiyar tunanin mutum da aka tanada kuma a samarwa Cleo su	Habiba	Cikin kwanaki 7 na aiki
A tuntubi Precious idan tana da wata damuwa ta koshin lafiyarta da tsaron aikinta kuma a ba ta kariya daga ramuwat gayya	Habiba	Cikin awanni 24
Ba da rahoto ga 'yansanda tunda laifi ne	Habiba	Cikin awanni 24
KADA a sanarwa Reverend Charles akan zargin a wannan matakint	Duka	-
Sanar da Ciyanan na Hukumar Amintattu cewa an yi zargi akan Reverend Charles da kuma cewa an bayar da rahoto ga 'yansanda	Ngozi	Cikin awanni 24
Nemi karin bayani game da 'yarjarida (Naomi) da ta dauki taron da kuma kowadanne fa'idoji ko hatsarori da ke da alaka da ita ya zama shaida. Rubuta bayanai da za'a maida ma yan jaridu	Ngozi	Cikin kwanaki uku na aiki
Duba binciken hadari kafin taron da kuma wadansu matakant kariya da SHA suka dauka don taron VIP	Yetunde	Cikin kwanaki uku na aiki
Sanarwa ofishin yankin da mai ba da kuɗin tallafi game da abin da ya faru	Ngozi	Cikin awanni 24

Conseil Bayani Mai Mahimmanci: Bayar da Rahoto na Waje ga Jami'an Tsaro.

Muddin akwai dalilin amincewa da an karya doka, ya kamata kungiyar su yi tunanin ko za su turawa 'yansanda. A yi la'akari da duk hadarin da wannan zai jawowa wadanda abin ya shafa, musamman wanda aka zalunta / wanda ya tsira.

A wasu kasashe, akwai wajibci a bisa shari'ah na bayar da rahoton wasu laifuka. Idan shawarar da aka yanke na kin bayar da rahoto ga 'yansanda ya sabawa doka, ya kamata manyan ma'aikata su amince kuma su sa hannu tare da ba da hujja a rubuce akan dalilin da yasa ba'a bayar da rahoton abin da ya faru ga 'yansanda ba. Idan CSO na da kayyayakin yin haka, ya kamata su nemi shawarar lauya daga waje wanda suka amince da shi.

Habiba ta kai kara zuwa ga 'yansanda

An bawa Habiba aikin bayar da rahoto ga 'yansanda. Saboda FHF ba su riga sun aiwatar da tsara cikakken bayanin yanayin ba, don fahimtar wanene za'a kaiwa rahoto da kuma tabbacin cewa akwai traso a yin hakan , Habiba ta tuntubi wani NGO wanda suke aikin kare haƙkin yara. Wannan NGO sun ba ta bayanin tuntubar 'yansanda wadanda suke aiki akan matsalolin tauye haƙkin yara.

Habiba ta tuntubi 'yansandan kuma ta ba da rahoto sannan ta yi bayanin wadanda ake zargin abin da ya faru ya shafa. Ta tambayi 'yansandan menene ya kamata FHF suyi game da Reverend Charles ya cigaba da kasancewa a matsayin daya daga cikin Amintattu na FHF.

Bayan kwana daya 'yansandan sun tuntubi Habiba don bayanin cewa suna da matsaloli da yawan gaske don haka zai dan dauki lokaci kafin su iya daukar matakai akan wannan abin da ya faru. 'Yansandan sun yarda da Habiba cewa FHF su cigaba da gudanar da nasu binciken a matsayin kungiya tunda Reverend Charles na daya daga cikin Amintattunsu. **Gudanar da bincike na kungiyar shi**

ne binciken wani zargin sabawa wata dokar kungiyar. 'Yansandan sun bawa Habiba shawara kan abin da ya kamata, ko wanda bai kamata, a yi ba a wannan binciken don gudun lalata binciken 'yansandan a lokacin da za su yi nasu. 'Yansandan sun cewa Habiba ta sanar da su sakamakon.

Habiba ta bawa Ngozi bayanin hirarta da 'yansanda. Ngozi ta amince su cigaba da gudanar da bincike na kungiyar.

Habiba ta tunatar da Ngozi cewa mai ba da kudin tallafi na shirin yace a ri'ka sanar da su game da kowadanne abubuwa da suka faru a cikin shirin. Habiba da Ngozi sun amince wa masu ba da kudin tallafin su samu bayani akan abun da ya faru da kuma matakinkin da FHF suke shirin d'auka, amma ba za'a ba da bayanin da zai sa a gano su wanene ba.

A Tuna: Bayar da rahoto ga Masu ba da kudin Tallafi da Hukumomin Kula da Dokoki na Kasar

Masu ba da kudin tallafi da yawa da hukumomin kula da dokoki na kasa yanzu na bukatar kungiyoyi su bayar da rahoton duk matsalolin kariya da suka faru. Yana da mahimmanci cewa ku nemi menene wajibcin bayar da rahoto a kanku da kuma bayar da rahoton akan lokaci. Tuna da tsare sirrin bayanai da zai sa a gano su waye abun ya shafa.

Za ku bukaci bayar da rahoton abin da ya faru da kuma yadda kuke magance shi. Wannan zai ba da tabbac ci cewa kuna d'aukar matakinkin don rage tasirin abin da ya faru nan take, kuma, inda zai yiwu, hana shi daga sake faruwa. Kuma yana nufin cewa masu ba da kudin tallafi na iya cigaba da samun kwarin gwiwa da matakanki kariya na kungiyarku.

Tsarin Bincike

Kashi 2 - Tsarin Bincike

A wannan sashin darasin, za ku bi FHF da SHA yayin da suke gudanar da taimakawa da gudanar da bincike na kungiyar.

Gudanar da binciken wata matsalar kariya da ta faru ko korafi wani bangare ne na gudanar da harkar kariya da tsarin tallafawa.

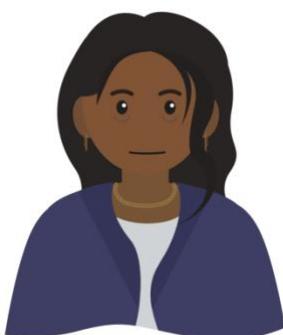
FHF, a matsayin 'yan hadin gwiwa na kan gaba, dole FHF su tabbatar an aiwatar da muhimman matakhan bincike da kuma ka'idojin kariya, har da tsare sirri. Yana da muhimmanci ayi amfani da hanyar mai la'akari da wanda abin ya shafa/wanda ya tsira wanda yake nufin cewa an bawa ra'ayoyin wanda ya tsira, tsaron su da lafiyarsu muhimmanci a duk al'amura da tsare-tsare.

Don karin bayani akan mayar da hankali kan wanda ya tsira, duba [Karba da Tallafawa wani rahoton ci da gumi, cin zarafi ko turssawata fuskar jima'i a Nageriya.](#)

Don karin bayani akan yadda za'a taimakawa wadanda suka tsira, duba [Yadda za'a taimakawa wanda ya tsira daga cin zarafi don bambancin jinsi idan babu kungiyar da suke aikin GBV a yankinku.](#)

Ngozida Habiba sun yanke shawarar zabar wani mai bincike daga waje don gudanar da binciken. Sun zabi Miriam wadda take da horo akan binciken matsalolin kare yara. Kuma tana da kwarewa da fahimtar al'adu da yanayi. Mafi dacewa mutane biyu za su gudanar da binciken, amma samun mutane biyu wanda suke da irin wannan kwarewa a karamin lokaci yayi wuya.

Ngozi da Habiba sun shirya taron shirin yin binciken da Miriam.

A taron, Ngozi ta bayyanawa Miriam Shirin Rigakafin Jarirai. Kuma ta ba da bayani game da SHA (abokin aiki na FHF) da kuma binciken hadari na kwannanan.

Habiba ta ba da takaitaccen bayanin abin da ya faru: asalin, bayanin zargin da su wanene abin ya shafa a yanzu. Kuma ta ba da matakai na gaba daga shirya taro kan abin da ta faru.

Miriam ta bayyana ka'idojin kariya wadanda suke jagoran bincike kuma tayi bayanin muhimman matakai wadanda dole za'a bi.

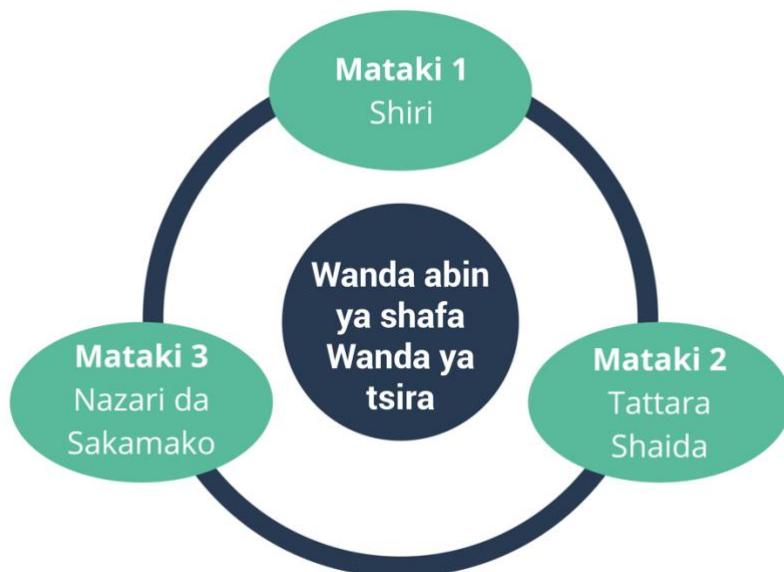
Principes d'enquête de la CHS Alliance pour la sauvegarde.

Tsare sirri	Ana samar da bayani kawai bisa ga 'buksatar sani'. Mutumin da ya bayar da rahoton abin da ya faru, wanda ake zargin an zalunta, shaidu da mutumin da ake zargi da laifin na da hakkin a tsare sirrinsu sai dai a wasu, yanayi na musamman.
Kiwon Lafiya da Walwala	Ya kamata binciken ya mai da hankali kan wanda ya tsiran. Wannan yana nufin cewa ra'ayoyin wanda ya tsirar, tsaronsa, da lafiyarsa za su zama abu mafi muhimmanci. Ya kamata a tura su inda za su samu kula da lafiya, taimako da ya shafi tunani, shawarwari da sauransu.
Tsaro	Tsaron duk bangarorin da abin ya shafa na da matukar muhimmanci wajen la'akari da shi a bincike. Dole kungiyar suyi duk abin da za su iya don kare shaidu.
Halacci	Dole a fara bincike, aiwatar da kuma a bayar da rahoto akai bisa ga duk dokoki. Idan kamar an aikata wani laifi, yi tunanin yadda za'a sanarwa hukumomi na gida.
Kwarewa	Zabi masu bincike wadanda suke da horo, sun san aiki kuma masu daukar nauyi.
Cikkaken aiki	Dole a gudanar da bincike ta hanyar nuna kwazo, yin cikkaken aiki da mai da hankali don tabbatar an samu shaida.
Yancin kai	Dole a gudanar da bincike ta hanyar adalci da daidaito. Dole masu binciken su kasance babu wani aiun da zai yi tasiri a kansu wanda zai iya shafar hukuncin da za su yanke. Dole kar a samu son zuciya.
Shiryawa da bita	Dole a shirya bincike, ya zama da tsari kuma da wuriwuri. Rahotannin bincike da koke-koke dole su zama an tallafesu da ajiyayyun bayanai da kuma takardu.
Girmamawa	Dole masu bincike su girmama kowa da binciken ya shafa.
Yi binciken zargin ba mutumin ba	Dole a kula da wanda aka yi korafi a kansa da girmamawa kuma dole masu bincike kar su zama marasa hukunci.

Kan lokaci	Dole a gudanar da bincike akan lokaci.
Hadīn gwiwa	Yi aiki tare da duk bangarorin da suka dace, har da hukumomin kasa, da la'akari da tsare-tsaren shariah da hadīn kai tsakanin kungiyoyi.

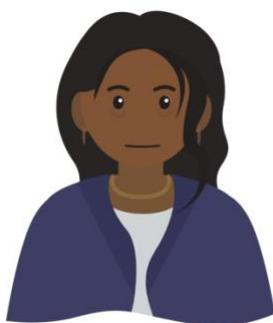
Don karin bayani, duba [Jagorori don Bincike na CHS Alliance](#).

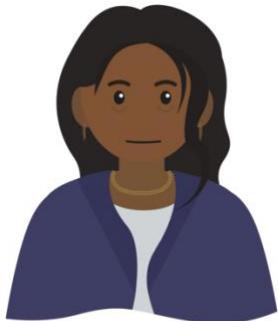
Mataki 1 na Bincike: Shirya

Miriam tayi bayani cewa farkon matakina wannan binciken shi ne shiri da tabbatar da akwai hanyar zirga-zirga don taimakawa tsari ingantacce na hankali:

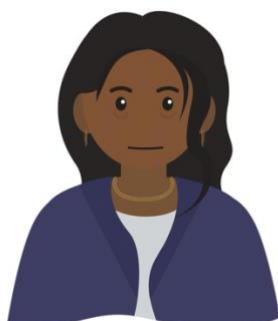
“Ya kamata a yi ganawar a wani wuri mai sirri inda babu wata matsala. Wata kila ba zai dace a yi amfani da ofishin ba. Kuma muna bukatar wani wuri mai tsaro don ganawa da uwar Cleo – wani wurin da za ta ji kwanciyar hankali.”

"Zan shirya tsarin ganawar."

"Shirya tsare-tsaren sadarwa tsakani na da sauran da abin da ya shafa a lokacin taron daukar matakai don abin da ya faru, da sauran muhimman mutane yadda ya dace, zai taimaka mana da cigaban da bincike akan lokaci."

"Na amince, kuma Miriam idan za ki iya sanar da ni kan wadansu kayyayaki da kike bukata kamar sufuri da sauransu muna iya shirya wangan."

"Ina bukatar duba dukkan rubutattun bayanai game da abin da ya faru ko rahotannin da kuke da shi a yanzu."

A Tuna:

Yana da mahimmanci sosai a dukkan matakai bincike a dauki cikakken bayani. Bayanai da aka rubuta daidai na da muhimmanci don girmama bayanan wanda abin ya shafa/wanda ya tsira da shaidu suka bayar.

Kuma yana da mahimmanci d'aukar bayani daidai na duk sadarwar da za'ayi. Za'a iya bukatar bayanai da aka ajiye a matsayin shaida idan an tura abin da ya faru zuwa jami'an tsaro.

Wadannan za su taimaka da tabbatar da hanya mai la'akari da wanda ya shafa/wanda ya tsira.

Miriam ta gamsu cewa ta tattara bayanai masu muhimmanci tana bukatar cigaba zuwa mataki 2 na tsarin binciken.

Ngozi ta amince cewa Habiba, a matsayin Cibiyar Karbar Korafi ta FHF, ya kamata ta taimakawa Miriam da shirye-shiryen abubuwa kawai. A matsayin Mai Jagorantar Kariya, yafi kyau cewa Habiba ta ware kanta daga binciken shi kansa.

Mataki 2 na Bincike: Tattara Shaida

Miriam ta karanta duk takardun da suka dace kuma ta yanke shawara game da tsarin ganawar da za ta yi don samun isassun bayanai.

Ganawa

1. Precious
2. Mahaifiyar Cleo
3. Muhimman ma'aikata da abin ya shafa da shaidu
4. Reverend Charles

Preuves documentaires

- Rahoton Abin da ya faru
- Rahoton Ziyarar Aiki
- Binciken hadari kafin taron
- Takardun Jerin Bułkiewicz Kafin Taro
- Jerin mahalarta da bayanai masu tallafawa

- Hotuna daga taron
- Duk bayanan da ake da su akan Reverend Charles

Ganawar Binciken: Precious

Miriam ta tabbatar cewa Precious tana cikin aminci da nutsuwar yin magana.

Precious ta ba da bayanin da ta samu daga mahaifiyar Cleo. Kuma tace watakila ba za'a dauke ta da muhimanci ba saboda wasu lokuta mutane ba sa sauraro saboda ita mace ce kuma tana da nakasa.

Ta damu game da Cleo da mahaifiyarta da kuma tasirin wannan binciken a kansu. Miriam ta jaddada alhakin kungiyar na kulawa kuma ta karfafawa Precious cewa za'a dauki duk matakina da ya kamata don tabbatar da tsaron Cleo da mahaifiyarta. Kuma tace dole a dauki duk rahotannin matsalolin kariya da suka faru da mahimanci, ba tare da la'akari da wanda ya kawo rahoton ba.

A Tuna:

Precious ta bayar da rahoton abin da ya faru ga FHF saboda kungiyarta SHA ba su ba da amsar da ta dace ba. Wannan shi ne ake kira 'fallasa'. Tana bukatar kariya daga kowace ramuwar gayya. Kuma tana bukatar karfafawa da tausayawa. Ya kamata a dauki duk matakana da suka kamata don tabbatar da aminci da kare ta har da sadarwa a bayyane da kuma cikin sirri.

Dole kungiyoyi ya zamo suna da Ka'idar Fallasa da kuma hanyoyi don tallafawa duk wanda yayi magana da kai rahoto a matsayin wani bangaren alhakinsu na kariya. Dole ka'idar ta ba da dama mutane suyi rahoto a boye kuma su kare duk wanda ke bayar da rahoton damuwa na gaskiya daga ramuwar gayya.

Ma'anar Fallasa

Babu wata sannaniyar ma'anar me fallasa ta kunsa bisa shari'ah. Kungiyar Kwadago ta duniya (ILO) ta ba da ma'anarsa a matsayin:

"rahoto daga ma'aikata ko ma'aikata na da akan dabi'un da suka sabawa doka, wanda ba'a akai-akai ba, masu hadari ko na rashin da'a daga masu daukan aiki."

Muhimman sanannun siffofin fallasa sun hada da:

1. Fallasar zalunci mai alaka da wajen aiki;
2. Ta shafi harkar jama'a, misali bayar da rahoton laifuka, dabi'u marasa da'a, da sauransu, maimakon korafi na kai;
3. Rahoton zalunci ta hanyoyin da aka tsara da/ko zuwa mutanen da aka zaba; da
4. Ana fallasa da "niyya mai kyau" kuma bisa "hujja mai karfi" dangane da imanin cewa bayanin da aka bayar gaskiya ne.

Tushe - [OCDE, 2011](#) G20 Tsarin Aiki na Hana Rashawa. Kariyar Masu Fallasa:
Bincike akan Tsare-tsaren Kariyar Masu Fallasa, Tarin Dabi'u Mafi Kyau da
Ka'idojin Jagora don Shari'ah

Aiki 2.3 Hanya mai La'akari da Wanda ya Tsira

Miriam tana shirin tattaunawa da mahaifiyar Cleo. Duk da mahaifiyar Cleo ba ita abin ya shafa/wadda ta tsira ba, ita ce mahaifiyar wadda abin ya shafa/wadda ta tsira kuma Miriam tana bukatar la'akari akan me za ta yi don maida hankali ga wadda ta tsira.

Da farko, Miriam tana bukatar tabbatar da cewa mahaifiyar na da nutsuwar tattaunawar da za'ayi da ita a matsayin wani bangare na wannan tsarin. Idan ta tabbatar da wannan, sannan sai Miriam ta shirya menene za ta tambayi mahaifiyar Cleo.

Gano wani bangaren tambayoyi wanda bai yi la'akari da wanda ya tsira ba?

Fifita tsaro , sirri da lafiyar Cleo.

Tambayi Mahaifiyar me ya sa Cleo ta bar taron tare da Reverend Charles.

Lura da tsare sirrin Cleo har yadda zai yiwu.

Karfafawa mahaifiyar Cleo gwiwa ta ba da labarinta da sa ran cewa wannan zai iya tayarwa da mahaifiyar hankali.

[Don ganin amsar, danna nan](#)

Ganawar Binciken: Mahifiyar Cleo

Miriam ta tabbatar mahaifiyar Cleo tana jin kwanciyar hankali da cigaba da tattaunawar kuma ta ba ta bayani game da tsarin. Tana bi a hankali ta yin amfani da dabararta da kwarewa wajen gudun tayarwa mahaifiyar Cleo hankali a lokacin tambayarta don ba da labarinta.

Mahaifiyar Cleo ta bayyana abin da Cleo ta fada mata. Mahaifiyar ta fadī cewa Cleo ta yi jima'i da Reverend Charles, amma ba ta so yin hakan ba. Ta kasa cewa a'a.

Kuma mahaifiyar Cleo ta tabbatar da sauran bayanin da ta fadawa Precious.

Ganawar Binciken: Shaida

Miriam ta shirya tattaunawa da 'yarjarida Naomi wadda suka yi tafiya tare da Reverend Charles. Miriam, Ngozi da Habiba sun yi la'akari da hadurran yin haka, kuma Miriam ta yanke shawara cewa zai yiwu ita shaida ce kuma don haka ya kamata a tattauna da ita.

Miriam ta tattauna da Naomi kuma tace ta lura cewa Reverend Charles yayi abota da kowa a wajen taron.

"Reverend din yayi magana da mutane da dama, amma ya fi karrama wata yarinya musamman. Na gan shi yana barin liyafar ta yamma da wata yarinya wanda nike tunanin yar rawa ce".

Ta kwatanta yarinyar, kuma tayi kama da Cleo.

Ganawar Binciken: Reverend Charles

A karshe, Miriam ta shirya ganawa da Reverend Charles. Miriam tayi tunani sosai kan yawan bayanin da za ta fadawa Reverend Charles don kare Cleo. Kuma tana bi a hankali don tunkarar ganawar ba tare da zato ba. Miriam ta fadawa Reverend Charles cewa akwai zargin cin zarafi ta hanyar jima'i kuma yana da alaka da taron VIP.

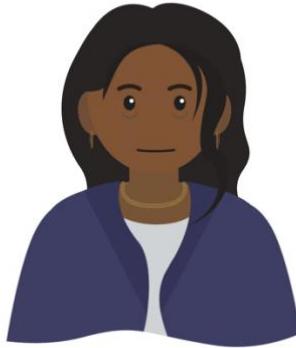
Bata ba da wani karin bayani.

"Na ji dadin taron. Nayi magana da mutane da dama a lokacin taron amma ban yi wani abin da bai dace ga kowa ba."

Mataki na Gaba ga Miriam.

1. Yi tunanin abubuwan da aka gano.
2. Bayar da rahoton abubuwan da aka gano da farko ga Habiba da Ngozi har da hadari game da Reverend Charles.
3. Ba da shawarar Taro na gaggawa don shirya matakai na gaba game da abin da ya faru.

Mataki 3 na Bincike: Nazari akan Abubuwan da aka gano da Yanke Shawarwari

Habiba ta kira taron shirya matakai game da abin da ya faru. Ngozi ta shirya ajanda kuma ta zabi mahalartan da suke bukatar sani.

Taron Shirya Mataki kan Matsalar Kariya da ta Faru

Wadanda suke wurin:
Miriam: Mai cin gashin kanta
Ngozi : (FHF) CEO Babban Shugaba
Habiba : (FHF) Cbiyar Karbar Korafi & HR

Ajanda

1. Duba abin da ya faru da kuma ba da sakamako.
2. Yi nazari akan Shaida da hujjar tabbatar da laifi.
3. Yi la'akari da menene ake bukatar tabbatarwa don daukar kowane mataki na gaba.
4. Binciken Haafari.
5. Alhakin kariya.
6. Akwai wani abu da za'ayi la'akari da shi game da rawar da Reverend Charles zai taka a matsayin Amintace.

Taron yayi La'akari da Hujjar tabbatar da Laifi

A binciken matsalolin kariya, ana yanke shawarwari bisa ga daidaituwar yiwuwar faruwa. Hakan yana nufin idan ya fi yiwuwa abin ya faru akan bai faru ba.

A lokacin binciken laifuka, dole hujjar tabbatar da laifi ya zama '**babu shakka da bayanin da aka bayar**' kuma jami'an tsaro da tsarin shari'ah sun tabbatar da haka.

Nazari kan abubuwan da aka gano

- Bayyana sirrin Cleo ga mahaifiyarta.
- Bayani daga Precious, mahaifiyar Cleo da Naomi 'yarjari.
- Takardun tallafawa bayanai.
- Dangantakar iko saboda Charles na cikin Amintattun FHF kuma shugaban addini ne, sannan Cleo yarinya ce.

Ngozi tana shirin jagorantar taron gudanar da matakai game da abin da ya faru.

Miriam ta hadu da Ngozi kafin nan don ba ta takaitaccen bayani kuma don ba ta shawara cewa dole taron ya:

- Bi tsarin da ya dace don tabbatar an yiwa kowa adalci.
- Yi la'akari da gaskiya ba yanke hukunci ba.
- Zama a shirye ga hatsarori da yanayi na gida.
- Yi la'akarin kodanne bukutun kariya ga wanda abin ya shafa/wanda ya tsira da kuma wanda aka yi korafi akansa.
- Yi tunanin shawara daga lauya game da matakai na gaba
- Yi la'akari ko zargin na makirci ne.
- Yi tunani ko dole a yi bitar abin da ya faru don koyon darussa.

Bayan cikakkiyar tattaunawa, taron ya yanke shawarar cewa:

- An tabbatar da rahoton saboda shaida mai taimakwa bayanai (bisa ga daidaituwar yiwuwar faruwa), don shaidar mahaifiyar Cleo da kuma abin da Naomi 'yarjarida ta shaida.
- Taimakawa daga FHF, SHA za su gudanar da binciken tsaro ga Cleo da yan'uwanta.
- Za'a cigaba da tallafawa abin da ya shafi tunani da hankalin Cleo.
- Za'a samar da taimako ga Precious.
- Za'a sake tuntubar 'yansanda don sakamakon binciken FHF.
- Za'a cewa Reverend Charles ya sauva daga matsayinsa na Amintacce ga FHF. Ngozi za ta tuntubi Mai jagorantar kwamitin Amintattu game da wannan.
- Za'a sanarwa SHA cewa an yi bincike game da rahoton da dama aka yi ga Abu da Victor.
- Za'ayi bitar kariya ta cikin gida da wuri-wuri, wadda za ta hada da sakamako na hadin gwiwa tsakanin FHF da SHA.
- Za'a sanarwa mai ba da kudin tallafin IIP game da sakamakon binciken.

Aiki 2.4 Matakan Bincike

Zabi matakina bincike da ya dace da maganganun da ke cikin korayen akwatuna.

- Mataki 1 na Bincike**
- Mataki 2 na Bincike**
- Mataki 3 na Bincike**

Don ganin amsar, **danna nan**

Bitar Kariya ta Cikin gida da Abubuwan da aka Koya.

Kashi 3 – Bitar Kariya ta Cikin gida da Abubuwan da aka Koya.

A wannan sashin na darasin, za ku bi Family Health Frontiers da Sure Health Africa yayin da suke tunani da koyo game da dabi'un kariya da abubuwan da suka faru kafin a samu matsala.

Gudanar da bitar kariya ta cikin gida wata dabi'a ce mai kyau wadda ake ba da shawara akai idan wata babbar matsalar kariya ta faru.

FHF, a matsayin kungiya mai jagora, na tunani game da hanyoyinsu da dabi'unsu na kariya. Ta yin wannan, sun koyi darussa masu muhimmanci game da hanyoyin da kungiyar take aiki da kuma yadda za su iya inganta dabi'an kariya da sa ido daga manyan ma'aikata.

Kaddamar da Bitar Kariya ta Cikin Gida

Ba jimawa bayan taron gudanar da matakai game da abin da ta faru, Ngozi ta hadu da Miriam don tattaunawa game da bitar kariya ta cikin gida. Ta kosa ta samu damar tunani akan abin da ya faru da kuma koyon yadda FHF da SHA za su iya inganta dabi'unsu na kariya.

Miriam ta ba da karamin rahoto da ta rubuta game da sakamako ga manyan ma'aikata. Wannan ya kunshi bayanai masu mahimmanci game da fitattun hatsarorin kariya wadanda aka gano ta tsarin bincike da bitar takardu. Ngozi ta yanke shawarar bayyana hatsarorin a wani taron bitar kariya ta cikin gida.

Taron Bitar Kariya na Cikin Gida

Ngozi ta fara taron da jaddada cewa tana so a yi bayani a kuma yi tattaunawa ta gaskiya game da dabi'un kariya a FHF da kuma na hadin gwiwa da SHA. Ta fada cewa kowa na da rawa mai muhimanci da zai taka da alhaki na kariya. Ngozi ta bayyana cewa bitar za ta bawa wadanda abin ya shafa dama mai muhimanci don koyo da inganta dabi'u. Ta jaddada cewa manufar bitar ita ce don duba dabi'u da kyau kuma a bayyane na dai-daikun mutane da kungiyar.

Ngozi da Habiba sun sanarwa Victor da Abu cewa FHF sun yi binciken rahoton da aka musu da farko. Yayin da FHF ba za su iya ba da karin bayani ba, Ngozi ta tambayi Victor da Abu su shiga taron bitar kariya na cikin gida saboda suna daga cikin abubuwan da aka koya don shirin da hadin gwiwar.

Masu halarta

- Ngozi : Shugabar CEO (FHF)
- Habiba: Manajan HR & Mai Jagorantar Kariya (FHF)
- Abdul : Manajan Shirin (FHF)
- Abu: Shugaban Ofishin (SHA)
- Victor: HR/Mai Jagorantar Kariya (SHA)
- Yetunde : Jami'in Shirin (FHF) ya halarta don abubuwan da suka shafi shirye-shirye kawai

Tambayoyin Jagora

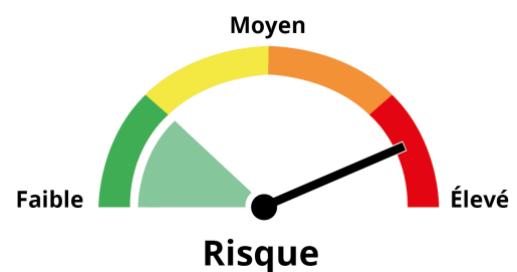
- Menene aka koya daga abin da ya faru game da yadda kungiyar ke aiki da yadda ake gudanar da kariya a cikin shirin?
- Shin an bayyana tsare-tsare da hanyoyin kariya? Shin an san da su kuma an fahimta? Shin an bi su?
- Shin an yanke shawarwari, ko d'aukar mataki, wanda ya nuna cewa ana bukatar inganta shugabanci ko yadda ake gudanar da aiki?
- Shin akwai abubuwa masu tasiri don yadda ake aiki, horo, gudanarwa da duba aiki?
- Shin akwai kowane sakonni na musamman game da gudanar da aiki da sa ido?

A Tuna:

Bukatun kungiya na iya hana kokarin ma'aikata kuma ya shafi halaye. Idan ana bukatar abubuwa da yawa kuma ana takurawa ma'aikata suyi aiki da sauri, yiwar hatsarorin kariya su zama ainihin illa yana karuwa sosai.

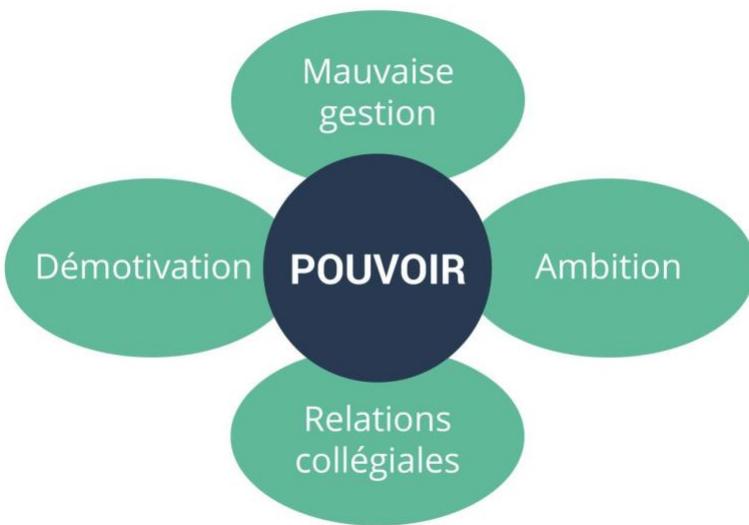
A lokacin taron, Ngozi ta ba da muhimman hatsarorin kariya wadanda ke teburin da ke kasa daga rahoton Miriam da ya kunshi manyan ma'aikata a ciki. Ta fada cewa ya zama a bayyane cewa babu tsare-tsare masu muhimmanci don kariya kuma ya sa aka samu kunci a kariya ta SHA. Wannan kamar ya hadu

da rashin yanke hukunci da yanke shawarwari masu kyau daga manyan ma'aikata duka a SHA da FHF. Damuwar da kananan ma'aikata suka tayar ko ba'a d'auka da mahimmanci ba ko an manta.

Binciken Hadarin Aiki	FHF ba su aiwatar a farkon Shirin Rigakafin Jarirai ba don tabbatar da cewa an gano kuma an magance dukkan hatsarorin da ya kamata.
Bincike da Sa ido	Daga manyan ma'aikata na FHF a matsayin kungiya mai jagora bai wadata ba.
Binciken Inganci	Ba'a yiwa abokanan aiki har da SHA. Kamar an dogara sosai akan cewa FHF sun kammala binciken inganci wanda masu ba da kudin tallafi ke bukata.
Binciken Kai	Don taimakawa da gano matsalolin kariya don zama abin la'akari a lokacin tsara shirin aiwatar da kariya SHA basu yi wannan binciken kan ba.
Shirin Aiwatar da Kariya	Don taimakawa da bibiyar cigaba da ake samu da lura da bin ka'idojin da SHA ba su tsara ba.
Jerin bukatu kafin Taro	SHA basu cika shi yadda ya kamata a lokacin shiryat taron VIP.
Daukar Ma'aikata Mara matsala	SHA ko FHF basu d'auki matakai ba, har da rashin bukatar Reverend Charles ya cika takardar shaidar kai.
Horo da Duba aiki	Bai wadata ga masu jagorantar kariya ba, kuma hakan ya sa SHA basu d'auki kariya da mahimmanci ba.

A wajen taron bitar kariya na cikin gida, dole FHF da SHA suyi la'akari da kowane hadi tsakanin dabi'u marasa kyau da abubuwan da aka bayar da rahotonsu. Kuma Ngozi tana son a duba dalillai dabab-daban na dabi'u marasa kyau a wajen taron.

Rashin kula: Abdul yana da buri kuma yana so ya burge Ngozi a matsayin itace sabuwar shugaba CEO. Ya ba da tabbaci na kariya ga rukunin shugabanci game da SHA. Ya watsar kuma bai saurari Yetunde da Habiba ba a lokacin da suka ba da muhimman bayanai. Abu ya kasa sauraron Precious a lokacin da ta fara kai rahoton matsalar kariya da ta faru.

Buri da Shugabanci: Ngozi tana da buri a matsayin sabuwar CEO. Tana da sha'awar zama sananniya a cikin kasar don jagoantar aiki mai karfi. Tana fatan cewa Reverend Charles zai ba da gudunmawa ga aikin kuma ya jawo jama'a na gari. Kuma ta amince da shi a matsayin wani mamban majami'arta da kuma sabon Amini.

Dangantakar Ma'aikata: Abdul yafi damuwa da abokantakarsa da Abu da damar matsayi a SHA. Bai yi amfani da dangantakarsa da Abu don karfafa dabi'un kariya ba. Wannan wata dama ce da aka rasa. Victor bai so ya ki amincewa da hukuncin da Abu ya yanke ba cewa matsalar ba ta da tushe.

Rashin kwarin gwiwar aiki: Yetunde da Habiba sun daina tura bukutun kariya ga taron VIP d'in saboda dama sun nuna damuwarsu amma ko Abdul ko Abu basu ji dad'i yin hakan ba. Sun yanke shawarar kin turawa Ngozi saboda ba sa so su tsallake Abdul . Duk da yiwuwar samun rashin kwarin gwiwa na aiki saboda yawanci ba'a sauraron ta, sai da Precious ta je ta kai rahoton abin da ya faru ga FHF.

Abubuwan da FHF za su yi la'akari da su Bayan Bitar Kariya ta Cikin gida

Ngozi ta gano cewa rashin sa ido da kyau da rashin kula da damuwarta game da Abdul da SHA abubuwa ne masu muhimmanci da suka ba da gudunmawa ga yadda abubuwa suka tabarbare. Don inganta dabi'u a FHF gaba daya, tayi alkawarin wadannan matakai:

- Aiki tare da rukunin shugabanci da Ami tattu don karfafa iliminsu akan kariya.
- Tunatar da dukkan ma'aikata da abokanai aiki akan alhakinsu ga Masu fallasa da kuma don kare wadaanda aka ci zarafinsu.
- Tunawa kowa cewa kungiyar za ta saurari damuwarsu da suka ba da rahoto.
- Aiwatar da binciken inganci na kariya ga duk sabbin kungiyoyin da za'a yi hadin gwiwa da su da kuma tabbatar da ana bin ka'idoji yadda ya kamata, sa ido da kuma tallafawa wadanda ake hadin gwiwa da su a yanzu.
- Inganta tsarin d'aukar ma'aikata da amintattu saboda akwai binciken duba tarihi da takardun shaidar kai.
- Shugabanni za su ri'ka bita da sa ido akan duk ayyukan kariya kuma za'a hada a cikin shirin fannin Sa ido, Kimantawa da Koyo (MEL) don wadataccen bincike da sa ido.
- Yi tunanin samar da shirin sa ido da bitar aikin Abdul musamman mai da hankali akan halayensa na wajen aiki da salonsa na gudanarwa.
- Shirya wata rana don nishadin ma'aikata wanda wasu masana daga waje za su gudanar don kara kwarin gwiwar da karfafa ma'aikata.

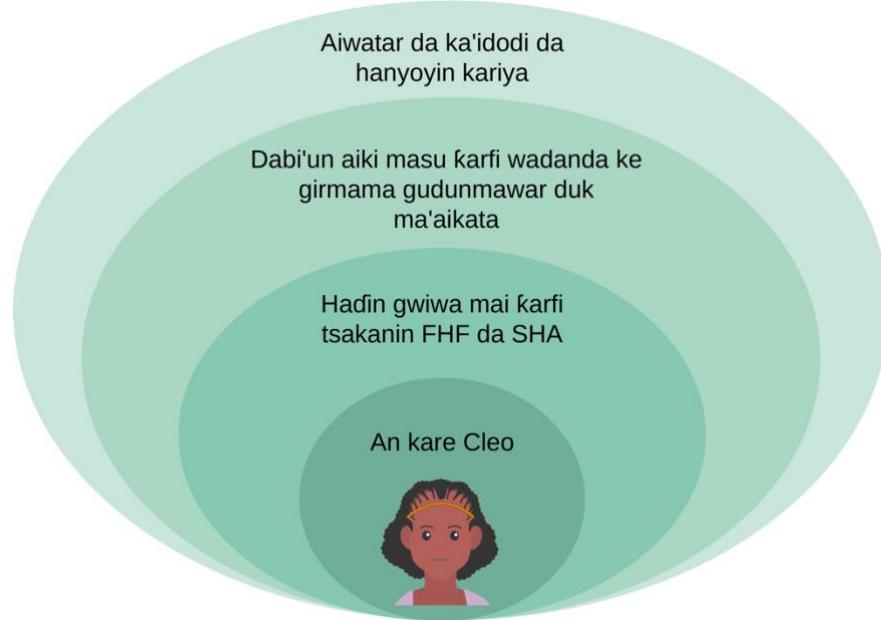

Abubuwan da FHF za su yi la'akari da su Bayan Bitar Kariya ta Cikin gida.

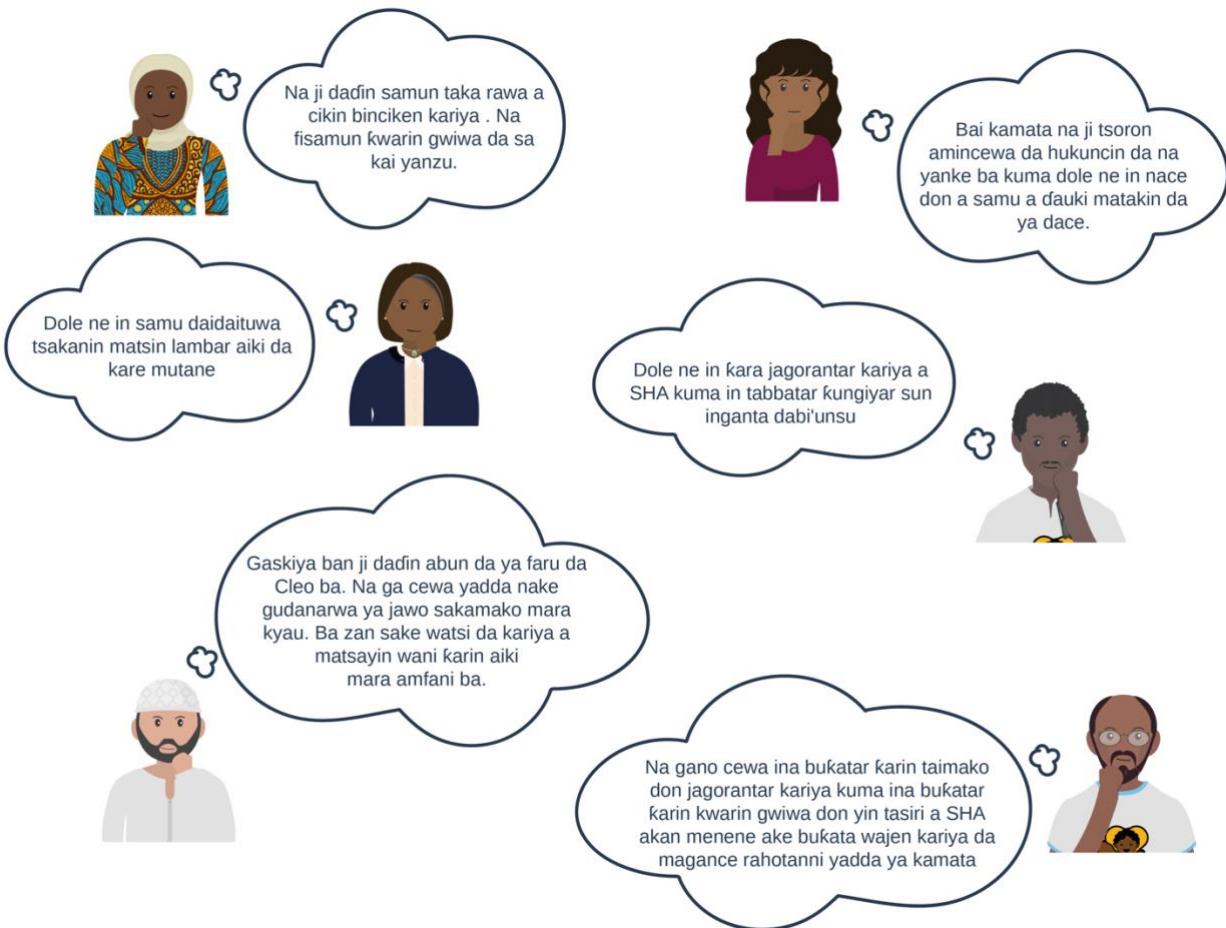
- Aiwarar da binciken kai don gano matsaloli da tsara shirin aiwarar da matakana inganta dabi'u.
- Aiwarar da binciken hadarin kariya ga Shirin Rigakafin Jarirai don tantance inda aka gano duk hatsarori masu yiwuwa kuma an magance.
- Bitar yarjejeniyar hadin gwiwa da FHF da tsarin aiki ga Shirin Rigakafin Jarirai don tantance ko an nuna matakana kariya yadda ya kamata.
- Horar da dukkan ma'aikata kan kariya, alhakinsu na bayar da rahoton damuwa da yadda za su karbi bayyana sirri.

Karfin Dabi'u masu Kyau wajen Kariya

Hanyar la'akari da wanda abun ya shafa/wanda ya tsira mai karfi don kariya na sanya yara da duk masu cin gajiyar a tsakiya da tabbatar da kariyar su.

Tunani daga Bitar Kariya ta Cikin Gida

Takaitawa

Me kuka koya?

- Muhimmancin shiryawa yadda za'a dauki matakai bayan wata matsalar kariya ta faru.
  - Muhimmancin tattara bayanai da farko da tantance matakai na gaba nan da nan.
  - Muhimman matakai tsarin bincike tare da hanya mai la'akari da wanda abin ya shafa/wanda ya tsira.
  - Amfanin bitar kariya ta cikin gida don koyon darussa da koñarin cigaba da gyara.
-

Abubuwan da za'ayi la'akari da su wajen taimaka muku a darasi na gaba.

Bayan Bitar Kariya ta Cikin Gida, Ngozi ta hadu da Ufuoma da Ochanya daga tawagar Sa ido, Kimantawa da Koyo (MEL) don tabbatar da tsare-tsaren MEL sun tunatar wajen koyon kariya masu muhimmanci.

- Yaya kuke ganin darussan da aka koya daga bitar abin da ya faru na cikin gida zai nuna a tsare-tsaren MEL?
- Wadanne canje-canje kuke ganin za su faru a SHA don inganta bin ka'idojin hadin gwiwa tare da hanyoyin FHF na kariya?
- Yaya kuke ganin za'a fi iya sa ido kan wadannan canje-canjen?

Barka da kammala Al'amuran Kariya Darasi 4: Magance Korafe-korafe

Muna fatan kun ji dadin rakiyar FHF akan tafiyarsu da suka fara ta kariya.

Muna fatan kasancewa tare da ku a Darasi na 5. Wannan shine darasi na karshe kuma bayan tallafawa matsalar kariya da ta faru a wannan darasin, Family Health Frontiers na son a hada kariya a cikin duk ayyukan fannin sa ido, kimantawa da koyo (MEL)..

Kuna iya samun damar mujallar RSH, kayyayaki na kariya taro ta yanar gizo, bayani da murya ta yanar gizo da dai sauransu a [Cibiyar Kayyayaki da Tallafawa.](#)

Na gaba, kammala gwajin Darasi 4 domin samun takardar shaidar nasararka ta RSH.

Takardar rubuta Amsa

Aiki na 1.1 Tsare Sirri

Tsare sirri yana nufin **ajiyé bayanai a sìrrance** don girmama mutanen da abin ya shafa kuma don kaucewa illa.

Kuma tsare sirrin bayanai yadda ya kamata yana kare **darajar kungiyar**

Bayanai na sirri ya kunshi kowane abu da ya kamata a yi takatsantsan da shi ko wanda za'a iya
amfani da shi don gane mutum misali suna, asalin wuri da bayanin wani abin da ya faru.

Dole tsare sirri ya shafi: wanda aka zalunta/wanda ya tsira, iyalinsa da al'umma; shaidu da **wanda ake zargi da aikata laifin**.

[Danna nan](#) don komawa zuwa Aiki 1.1

Aiki na 1.2 Ajenda na Taron Tsare-tsaren Lamari

Tabbatar da yanayi da girman damuwar ta hanyar ba da da tantance bayanan da aka sani. Wannan zai taimaka wajen fahimtar wanda ke cikin hadari da kuma yiwuwar idan an aikata wani laifi.

Yanke shawara akan matakín da za'a dauka nan take ya zama dole domin kare lafiya da walwalar wadanda abin ya shafa. Wannan zai hada da yanke shawarwari da wuri a kan dakatarwa da taimakon lafiya idan ana bukata.

Aiwatar da binciken hadari don wanda aka zalunta/wanda ya tsira, mutumin da abin ya shafa da kungiyar don gano hadarorin da aka sani da daukar matakán magancewa tun daga farkon lokacin da zai yiwu.

Gano shaidu don taimakawa da shirye-shiryen ganawa na bincike, idan kungiyar tana da niyyar gudanar da ita, da kuma tabbatar da shirye-shiryen tallafi da aka tanada.

Tura bayanai da la'akari da cewa an tabbatar muhimman mutane da ke da 'bukatar sani' da hukumomi an sanar da su. Wannan ya hada da bayar da rahoton munanan abubuwan da suka faru ga masu ba da kudin tallafi da hukumomin kula da dokoki.

Kula da kafofin watsa labarai domin tantance duk wani yiwar fitowar bayani game da abin da ta faru da kuma tabbatar an shirya bayanan da za'a mayar a matsayin martani ga manema labarai.

Amince da matakai na gaba wadanda ake bukatar dauka. Ya kamata a rubuta duk shawarwarin da aka yanke tare da amincewar mutanen da suke da alhaki da kuma lokutan kowane matakai.

[Danna nan don komawa zuwa Aiki 1.2](#)

Aiki 2.3 Hanya mai La'akari da Wanda ya Tsira

- ✓ Tambayi Mahaifiyar me ya sa Cleo ta bar taron tare da Reverend Charles.

[Danna nan don komawa zuwa Aiki 2.3](#)

Aiki 2.4 Matakai Bincike

- ✓ Matakai 3 na Bincike
- ✓ Matakai 2 na Bincike
- ✓ Matakai 1 na Bincike

[Danna nan don komawa zuwa Aiki 2.4](#)